

11
2020

BRATISLAVSKÝ KRAJ

WWW.BRATISLAVSKYKRAJ.SK

Situácia v zdravotníctve
je vážna

Daniela Tóthová: **Napriek
pandémii venujeme pozornosť
vytváraniu vzťahu medzi
čitateľom a knižnicou**

Na Patrónke vyrastie
multifunkčný areál

**Úteky za
slobodou**

Milí čitatelia,

žijeme v zložitej dobe. Téma koronavírusu v podstate prebila väčšinu ostatných tém. Kvôli bezpečnostným opatreniam sme ochudobnení o každodenný život, na ktorý sme boli roky zvyknutí. Zrazu je všetko inak.

Deti nechodia do školy a čoraz viac ľudí pracuje z domu. Oveľa menej sa stretávame.

Utrpel nielen spoločenský, ale aj kultúrny a športový život. Väčšina podujatí bola zrušená a obmedzenia sa dotkli aj fitnesscentier či kúpalísk. Dokonca aj športové zápasy sa odohrávajú bez divákov. Zo slovníka sme (dúfam, že dočasne) vypustili výrazy ako „poď na kávu“ alebo „na pivo.“

Žiaľ, ešte asi hodnú chvíľu neuvidíme svetlo na konci tunela. O to dôležitejšie je nezabúdať na svoje zdravie. Fyzické i duševné.

Úplne na prvom mieste je imunita, pretože tá je v boji proti (akémukoľvek) vírusu kľúčová. Množstvo odborných štúdií dlhodobo potvrdzuje, že užívanie zinku a tiež vitamínov D a C významne znižuje riziko podlahnutia vírusovým ochoreniam. Nezabúdajte ani na konzumáciu ovocia a zeleniny. Aj keď je to všeobecne známe odporúčanie, v našom jedálnom lístku stále nie sú zastúpené dostatočne.

Hoci sú mnohé športoviská zatvorené alebo fungujú v obmedzenom režime, pohyb by v našich každodenných životoch nemal chýbať. V podstate je jedno, či je to prechádzka, beh alebo akékoľvek iné cvičenie. Dôležité je nesediť stále doma. Prosím, motivujte k pohybu aj svoje deti, ktoré namiesto školy trávia veľmi veľa času pri počítačoch alebo na mobiloch. Posledné roky pozorujeme nárast obezity u našej najmladšej generácie. Pandémia tento problém ešte umocnila.

A ešte jednu dôležitú vec by som chcel pripomenúť. Duševné zdravie.

Akoby sme sa stále báli hovoriť o tom, čo trápi našu dušu. Strach, nervozita, nepokoj, napätie. V čase (vynútenej) izolácie je tento problém ešte vypuklejší. Dokonca nielen u seniorov, ale aj medzi mladšími ročníkmi. Ak trpíte akoukoľvek formou úzkosti, nepodceňujte to a nebojte sa požiadať o pomoc. Budte aktívni, učte sa nové veci, robte niečo tvorivé. Spoznávajte krásy nášho regiónu. Bratislavský kraj je jedinečné miesto, kde nájdete veľké množstvo atraktívnych lokalít a všetko je doslova na skok.

Ako som spomínal na začiatku, žijeme v zložitej dobe. Ale veľmi veľa vieme ovplyvniť aj my sami.

Prajem vám veľa síl a hlavne zdravia.

JURAJ DROBA

predseda Bratislavského samosprávneho kraja

Obsah

- 02** Editoriál
- 03** **Okom poslancu**
- 04** Situácia v zdravotníctve je vážna
V kraji vznikla Rada partnerstva, má zabezpečiť efektívne čerpanie eurofondov
- 05** Zariadenie pre osoby s poruchami autistického spektra
Ďalšie financie pre sociálne služby v kraji
- 06** Župa má za sebou prvé online zastupiteľstvo v histórii úradu
V Bratislavskom kraji pribudne nová cyklotrasa
- 07** VÍZIA: Takto bude vyzeráť „SMART“ škola
Katalóg stredných škôl pre všetkých deviatakov v kraji
- 08 – 09** ... Daniela Tóthová: Napriek pandémie venujeme pozornosť vytváraniu vzťahu medzi čitateľom a knižnicou
- 10** **V hlavnom meste rýchlejšie Cestujte po Bratislave aj prímestskými autobusmi**
- 11** Ulica Mlynské nivy je opäť otvorená
Nový úsek diaľničného obchvatu Bratislavy je otvorený
- 12** Na Patrónke vyrastie multifunkčný areál
- 13** **Úteky za slobodou**
- 14** Jesenný výlet: Zo Zochovej chaty na Veľkú homoľu
- 15** **Krížovka**
Sudoku
- 16** **Posilňujte svoju imunitu**

Mesačník, 10. ročník, číslo 11. Vychádza 28. 11. 2020. Nepredajné. Vydáva Bratislavský samosprávny kraj, Sabinovská 16, 820 05 Bratislava. IČO: 36063606 redakcia@region-bsk.sk
Registračné číslo: EV 4122/10 ISSN: 1339-0864

Šéfredaktorka: Ing. Alena Cehláriková Záleská, redakčná rada: Ing. Michal Feik, Katarína Weissová, Mgr. art. Lucia Rumplová, Martin Urmanič, Miroslav Staník, redakcia: Lucia Forman, Jozef Gabík, Bc. Tereza Langerová, Adela Pekárková, foto titulka: archív BSK

Ak nie je uvedené inak, autorom článkov je šéfredaktor.

Sledujte nás na:

Elektronickú verziu nájdete na www.bratislavskyykraj.sk.
Informácie v článkoch sú aktuálne v čase vydania.

Okom poslanca

Pri slove kniha väčšine z nás napadne klasická tlačaná podoba so svojou typickou a nezameniteľnou vôňou. Súčasná doba nás však vedie k prechodu na už modernejšie výdobytky ako online knihy či online knižnice. **Zaujímalo nás preto, čo pre poslancov zastupiteľstva znamená kniha. Uprednostňujú klasickú knihu alebo moderný online formát? Čítajú v čase pandémie viac? Po akých žánroch najradšej siahajú a ktorá kniha je ich najväčšou srdcovkou?**

Zuzana Schwarzová

Klub 7 strán

Kniha je môj osobný priestor, vnútorný relax, vzdelávanie, zábava. Uprednostňujem skôr knihy „hmatateľné“, životopisy, cestopisy, tzv. náučno-tvorivé knihy, úplný reset mysle s detektívkou, a keďže mám 7-ročného vnúčika, tak aj rôzne rozprávkové. Pandémia mi veľmi nezasiahla do čitateľskej činnosti, čítam rada, pri posteli mám viacero kníh, ale čítam ich postupne. Za vysokoškolských čias som mala až 6 čitateľských knižiek do rôznych knižníc, do kníhkupectva vstupujem s dostatočným časovým priestorom. :) Cez leto som v takom mix obchode natrafila na knižku básničko-rozprávok, ktoré mi rozprávala moja babička a ktoré si dodnes pamätám. Ledva som za ňu zaplatila, tak mi tiekli slzy pri spomienkach... preto v mojom srdci majú TOP miesto tradičné knihy rozprávok – či bratov Grimmovcov, či Dobšinského a iné... čítavajú sa s láskou, formujú každého človečika a ostávajú v srdiečkach po celý život.

Jana Hrehorová

Krajský klub nezávislých

Knihy sú odjakživa dôležitou súčasťou môjho života. K láske ku knihám a k čítaniu viem aj naše deti, ktoré ich uprednostňujú pred televíziou či mobilom. Priznávam sa, že v detstve som veľakrát namiesto učenia tajne čítala. Ak ma kniha zaujme, som schopná ju prečítať za noc, niekedy mám rozčítaných viacero kníh naraz, ak ide o náučnú literatúru. Paradoxne počas pandémie nečítam viac ja, ale naše deti. Som hrdá na našu Miestnu knižnicu Petržalka, ktorá má niekoľko pobočiek a okrem klasických výpožičiek poskytuje návštevníkom aj bezpečný priestor na vzdelávanie, tvorenie a momentálne je aj oporou pre ZŠ a MŠ v online priestore. Uprednostňujem tlačené knihy, ich vôňu, preto knihy neodmysliteľne patria pod náš vianočný stromček. Vždy som mala rada históriu. Mojou najobľúbenejšou knihou je Odviate vetrom Margaret Mitchellovej.

Ľudmila Farkašová

Starostovia pre kraj

Kniha je pre mňa priateľ do pohody aj nepohody a vždy poruke. Potrebujem ju držať, počuť upokojujúci šuchot jej strán a cítiť jej vôňu. Aj preto som zatiaľ neprišla na chuť elektronickým knihám. Hoci musím priznať, že rada počúvam audioknihy, ale nie je to rovnaký zážitok. Kniha je totiž intímny spoločník, ktorý hovorí vašim vnútorným hlasom. Neviem, či som počas tohto zvláštneho času čítala viac kníh, momentálne mám rozčítané tuším štyri – jednu o autohypnóze, druhú o stratených starovekých civilizáciách, k tretej – s bájami zo starého Egypta, z Izraela a Mezopotámie – som sa vrátila asi po 40 rokoch... A po dlhom čase som si zalistovala aj v poézii, potešili ma krásne básne Erika Ondrejčku. V lete zasa nedám dopustiť na dobrú detektívku. A aká je moja obľúbená kniha? Ak si naozaj musím vybrať iba jednu, tak asi Láska v čase cholery Gabriela Garcíu Márqueza, ktorý slovami maľuje nádherné obrazy...

Informácie o dianí v kraji na jednom mieste

1 460 000 návštevníkov v roku 2020

ĎAKUJEME

bratislavskykraj.sk

Situácia v zdravotníctve je vážna

Na pôde Bratislavského samosprávneho kraja sa uskutočnilo zasadnutie Bezpečnostnej rady kraja. Kľúčoví aktéri pôsobiaci v oblasti zdravotníctva upozornili, že ak štát nezačne bezodkladne konať, hrozí kolaps zdravotníctva v kraji.

„Boríme sa s nedostatkom zdravotníckeho personálu, chýbajú miesta v nemocniciach, odkladajú sa plánované operácie a takmer úplne absentujú preventívne vyšetrenia,“ upozornil Juraj Droba, predseda BSK.

Odklad operácií chronických pacientov môže u nemaléj časti z nich spôsobiť postupné zhoršovanie zdravotného stavu. A mnohé akútne operácie sa potom nemusia skončiť dobre.

Podľa riaditeľa odboru zdravotníctva BSK Tomáša Szalaya je veľmi cenné, že sa všetci dôležití aktéri v kraji stretli a rozprávali. „Nie je to štandard. Vznikla potreba komuni-

kovať a koordinovať sa.“ Podľa neho všetky výzvy sledujú cieľ, aby nedošlo k tretej vlně reprofilizácie nemocníc. To by znamenalo, že bude zásadne ohrozená zdravotná starostlivosť pre ľudí, ktorí nemajú koronavírus.

Bratislavský samosprávny kraj na Bezpečnostnej rade kraja ponúkol, že sa zhostí úlohy koordinátora a vytvorí platformu, aby mohli všetci dôležití aktéri spolu komunikovať. (red)

Zlava Patrícia Mešťan, Peter Lipovský, Juraj Droba a Tomáš Szalay

V kraji vznikla Rada partnerstva, má zabezpečiť efektívne čerpanie eurofondov

V Bratislave mala v stredu 18. novembra svoje ustanovujúce zasadnutie Rada partnerstva pre integrovaný územný rozvoj. V novom programovom období má zohrávať kľúčovú úlohu pri definovaní priorít kraja, ktoré budú podporené z eurofondov. Zložená je z členov zastupujúcich socioekonomických partnerov, medzi ktorými je samosprávny kraj, miestna územná samospráva a štát, ale aj podnikateľský a akademický sektor či občianska spoločnosť na území Bratislavského kraja.

Vznik Rady partnerstva úzko súvisí s pripravovanou stratégiou rozvoja kraja do roku 2030. Tento strategický

dokument s názvom Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR BSK) identifikuje kľúčové problémy a výzvy regiónu, ako aj efektívne nastavenie priorít a opatrení, či už v oblasti školstva, dopravy, zdravotníctva, životného prostredia, energetiky alebo sociálnej oblasti. Rada partnerstva bude okrem koordinácie tvorby integrovanej územnej stratégie, jej monitorovania a implementácie zároveň schvalovať vybrané projektové zámery vedené v zozname projektov určených na financovanie. Pri výbere projektov budú kľúčovými kritériami disponibilnosť zdrojov, miera a efektívnosť, akou daný projektový zámer prispieva k naplneniu cieľov, či jeho pripravenosť. (red)

Zariadenie pre osoby s poruchami autistického spektra

Bratislavský samosprávny kraj sa naďalej aktívne sústreďí na pomoc tým najzraniteľnejším. Ambícia vybudovať špecializované zariadenie pre dospelé osoby s poruchami autistického spektra sa postupne stáva skutočnosťou. Prvotná vízia pomáhať má už konkrétne obrysy v zrealizovanej architektonickej štúdii zariadenia na Znievskej ulici v Petržalke.

Na mieste chátrajúcej budovy bývalej materskej školy plánujeme vybudovať nové zariadenie pre osoby s poruchami autistického spektra. Výstavbe bude predchádzať zbúranie pôvodného objektu. V súčasnosti už pripravujeme vyhlásenie verejného obstarávania na projektovú dokumentáciu, ktorá vychádza zo zrealizovanej štúdie. Pozitívom projektu nebude len pomoc zdravot-

ne hendikepovaným, ale aj revitalizácia zanedbaného priestoru na Znievskej ulici s osobitným akcentom na jeho jednoduché a funkčné urbanistické začlenenie. (red)

Ďalšie financie pre sociálne služby v kraji

Bratislavský samosprávny kraj ohlásil zámer transformovať poskytované sociálne služby z inštitucionálnej formy na komunitnú. Komunitná forma týchto služieb prináša významné benefity prijímateľom sociálnej starostlivosti a zároveň mení aj celý systém starostlivosti, ktorý sa stáva adaptívnym a inkluzívnym. Práve tieto výhody má priniesť i projekt rozšírenia denného stacionára v obci Vištuk, ktorý zabezpečuje Charita Šenkvice.

Podobné benefity prinesie aj projekt rekonštrukcie a prístavby rehabilitačného strediska Vstúpte v meste Malacky. Prostriedky vo výške 455-tisíc eur budú poskytnuté na komplexnú opravu budovy. Vytvorí sa tak priestor pre kvalitné poskytovanie ambulantných sociálnych

služieb na komunitnej úrovni pre mládež a dospelých so zdravotným postihnutím. Projekt pomáha riešiť nepriaznivú sociálnu situáciu jednotlivcov aj rodín spôsobenú ťažkým zdravotným postihnutím a vytvára podmienky pre ich nezávislý život v prirodzenom sociálnom prostredí. Realizácia projektu by mala byť ukončená v druhom polroku 2021. Projekt bude financovaný z Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP).

Finančnú podporu vo výške takmer 700-tis. eur dostane aj projekt na vybudovanie zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku v Senci. Zlepšia sa tak podmienky na zosúladienie rodinného života a pracovného života pri zachovaní komunitnej formy starostlivosti. Aj tieto projekty bude Úrad BSK implementovať z pozície sprostredkovateľského orgánu pre IROP. (red)

Župa má za sebou prvé online zastupiteľstvo v histórii úradu

Vďaka špeciálnemu systému vyvinutému na župe prebehlo októbrové Zastupiteľstvo BSK virtuálne.

Napriek tomu, že takéto rokovania spadajú do kategórie výnimiek, nechceli sme riskovať. Preto sme župné zastupiteľstvo 16. októbra zorganizovali – po prvýkrát v histórii župy – online. Poslanci mohli vďaka špeciálnemu systému, ktorý sme vyvinuli na župe, hlasovať a prihlasovať sa do rozpravy či s faktickými poznámkami. Aj keď existujú komerčné riešenia, rozhodli sme sa ušetriť peniaze a systém sme preto vytvorili na mieru priamo u nás na úrade. Vzájomná komunikácia, ale aj to najdôležitejšie – hlasovania – prebehli hladko, za čo vďačíme aj výbornej spolupráci s poslancami.

Okrem bezpečnosti chválili poslanci prehľadnosť a pohodlnosť používania. Aj keď sa tento systém osvedčil

a budeme s ním pracovať, kým to bude potrebné, tešíme sa, keď sa opäť uvidíme naživo, v normálnom režime. „Čo sa týka používania nových technológií, som trochu stará škola a chýba mi tam tá človečina. Ďakujem však kolegom za skvelé zvládnutie prvého online zastupiteľstva v histórii úradu. Verím však, že už čoskoro sa uvidíme naživo,“ zakončil zastupiteľstvo predseda BSK Juraj Droba. (red)

V Bratislavskom kraji pribudne nová cyklotrasa

Mesto Modra a obec Šenkvice získajú z eurofondov prostriedky na vybudovanie cyklotrasy. Vznikne tak cyklotrasa medzi Modrou a moderným dopravným terminálom v Šenkviaciach. Verejnosť tak získa bezpečný a pohodlný prístup k železničnej doprave v tomto regióne. Projekt podporí aj ekologickú a udržateľnú mobilitu. V rámci dopravného terminálu

je už v súčasnosti zrealizovaný priestor pre parkovanie bicyklov (Bike & Ride).

Cyklotrasa s dĺžkou približne 5 km poteší aj rekreačných cyklistov – spája Šenkvice s Modrou, ktorá je vstupnou bránou do Malých Karpát a ponúka veľký výber cyklotrás pre voľnočasové vyžitie a rekreáciu. Trasovanie cyklotrasy bolo projektované tak, aby sa k nej v budúcnosti mohla napojiť ďalšia vetva zo smeru Modra-Kráľová.

Riadiaci orgán už rozhodol o poskytnutí nenávratného finančného príspevku vo výške takmer 800-tisíc eur pre vybudovanie cyklotrasy Modra – Šenkvice. Predpokladaná dĺžka realizácie stavebných prác je 6 mesiacov, cyklotrasa by tak mohla byť verejnosti sprístupnená už v druhej polovici roku 2021. Úrad BSK bude ako SO IROP zabezpečovať implementáciu tohto projektu.

Projekt je financovaný z Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP). (red)

VÍZIA: Takto bude vyzerat' „SMART“ škola

Na Úrade Bratislavského samosprávneho kraja bol v máji tohto roku zriadený Inštitút regionálnej politiky Bratislavského kraja. Ide o centrum nových nápadov a prístupov, ktoré bude prinášať dáta pre správne rozhodovanie politikov. Inštitút predstavil víziu, ako má vyzerat' moderné školstvo a vzdelávanie v kraji. Dokument nesie názov „SMART“ škola.

„Dokument obsahuje opis 10 funkcií, ktoré by podľa nás, Bratislavského samosprávneho kraja, SMART škola mala plniť. Avšak za najdôležitejšie považujeme vytvorenie SMART školy ako zelenej, digitálnej a inkluzívnej školy, ktorá kontinuálne spolupracuje so školami na rôznych stupňoch vzdelávania. Je nielen vzdelávacím centrom, ale tiež športovým, kultúrnym a spoločenským centrom pre záujmovú, klubovú a relaxačnú činnosť obyvateľov obce, mesta alebo mestskej časti. V rámci podpory celoživotného vzdelávania poskytuje svoje priestory na formálne a neformálne vzdelávanie pre rôzne skupiny obyvateľov,“ vysvetľuje Martin Hakel, vedúci Inštitútu regionálnej politiky Bratislavského kraja.

BSK vo svojej vízii rieši, akým spôsobom pristupovať k celkovej transformácii školstva, školskej infraštruktúry a vzdelávania, s cieľom jeho komplexného skvalitnenia a prispôbenia požiadavkám a potrebám súčasnosti.

„Vízia SMART školy je založená na myšlienke vybudovania školskej infraštruktúry, ktorá poskytuje vzdelávanie a komplexný rozvoj zodpovedajúci potrebám 21. storočia a definuje funkcie, ktoré by SMART škola mala plniť. Po-

važujeme za kľúčové, aby sa v rámci transformácie školstva, školskej infraštruktúry a vzdelávania s cieľom ich komplexného skvalitnenia a prispôbenia súčasným požiadavkám a potrebám vytvárali SMART školy ako zelené, digitálne a inkluzívne školy. Také, ktoré kontinuálne spolupracujú so školami na rôznych stupňoch vzdelávania. Sú nielen vzdelávacími, ale tiež športovými, kultúrnymi a spoločenskými centrami pre záujmovú, klubovú a voľnočasovú činnosť obyvateľov obce, mesta alebo mestskej časti. V rámci podpory celoživotného vzdelávania poskytujú svoje priestory na formálne a neformálne vzdelávanie pre rôzne skupiny obyvateľov,“ dopĺňa Matúš Krnčok, ktorý má v Inštitúte regionálnej politiky Bratislavského kraja na starosti školstvo a inovácie.

Súčasťou dokumentu SMART školy je tiež koncept **SMART kampusu**, ktorého jedinečnosť spočíva v pre-pájanií všetkých stupňov vzdelávania v rámci jednej inštitúcie s komplexne vybudovanou infraštruktúrou, a prípadová štúdia SMART kampusu v zahraničí. (red)

Katalóg stredných škôl pre všetkých deviatakov v kraji

54 župných stredných škôl sme už tretíkrát detailnejšie predstavili aj v katalógu Končíš základku? Vyber si strednú podľa seba!

Brožúru si môžeš stiahnuť v elektronickej podobe aj na našom informačnom portáli www.bratislavskykraj.sk/stredna-pre-mna.

Končíš základku?
Vyber si strednú podľa seba!

BRATISLAVSKÝ KRAJ

54 stredných škôl
v zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja

Daniela Tóthová: Napriek pandémie venujeme pozornosť vytváraniu vzťahu medzi čitateľom a knižnicou

Riaditeľka Malokarpatskej knižnice v Pezinku Daniela Tóthová

Malokarpatská knižnica v Pezinku je jednou z verejných knižníc Bratislavského kraja. Jej riaditeľka Daniela Tóthová nám poskytla rozhovor o tom, ako pandémia ovplyvnila fungovanie knižnice a čo nové pozitívne tento čas knižnici priniesol. Pani Daniela má svet kníh, knižnic a knihovníctva rada už od detských čias. Po pôsobení v rôznych, aj vedeckých knižniciach sa jej splnil sen a vrátila sa do knižnice, kde začínala. Práve Malokarpatská knižnica v Pezinku ju totiž inšpirovala k jej profesionálnej dráhe a pod jej vedením vznikla moderná knižnica, ktorá je dnes kultúrny komunitný stánok s bohatým programom.

Paradoxne vďaka zatvoreniu knižnice sme sa viac priblížili čitateľom.

Nebudem sa pýtať, ako sa máte, je to trochu klišé. Skúsme sa však porozprávať o tom, čo nové a pozitívne tento „pandemický“ čas priniesol vám v knižnici, vašej práci.

Pandémia nás postavila pred situáciu, ktorá pre nás bola úplne nová. Nevedeli sme ponúkať služby ani podujatia pre verejnosť. Naučili sme sa myslieť inak, pracovať v online priestore. Bola to pre nás výzva, keďže dovtedy sme ho takmer nevyužívali. A tak sme založili vlastný YouTube kanál Kniži Baba, účet na Instagrame. Rozšírili sme ponuku príspevkov na Facebooku a viac sme propagovali elektronické knihy, ktoré si čitatelia mohli stiahnuť z nášho online katalógu. Katalogizovali sme knihy

a pripravujeme napríklad aj publikáciu o pamäti a jej tréňovaní. **Paradoxne vďaka zatvoreniu knižnice sme sa viac priblížili čitateľom.** Návštevy teraz berieme osobnejšie a snažíme sa „našiť“ ponuku kníh konkrétnemu čitateľovi. Pozornosť venujeme vytváraniu vzťahu medzi čitateľom a knižnicou.

V akom režime teraz pracujete?

V rúškovom. :) Zároveň sa snažíme, aby aj pri dodržiavaní všetkých opatrení bola návšteva knižnice niečím, čím sa vraciame do „normálu“. Je pre nás dôležité, aby knižnica ostala pokojnou oázou, miestom, kam si ľudia chodia po svoje príbehy. Samozrejme, pri vstupe máme dezinfekciu, nosíme rúška a ich nosenie vyžadujeme aj od čitateľov. Je pre nás dôležité, aby sa u nás čitatelia cítili príjemne.

Aké online aktivity mali najväčší ohlas u čitateľov? A čo ste ponúkli pre dospelého čitateľa?

Hneď po marcovom zatvorení knižnice pre verejnosť sme prišli s prvými čítaniami na YouTube. Do májového znovuotvorenia sme publikovali viac ako 130 videí. Čítajúcimi hosťami boli okrem pracovníkov knižnice a ich detí napríklad Lubomír Feldek, Silvester Lavrík, Michal Havran, Lubo Dobrovoda, Eva Pavlíková, Pišta Vandal, Lubo Bukový, Peter Borkovec, Pál Závada a iní. Čítali sme v slovenčine, češtine, angličtine, ale aj v takých exotických jazykoch, ako je čínština alebo japončina. Naši najmladší čitatelia mohli pozeráť videá o živote ich knižničných maskotov – medvedíkov Miška a Elišky v opustenej knižnici. Populárny cyklus Literatúra v Radnici sa konal mimoriadne aj v letných mesiacoch a jeden jesenný cyklus aj v knižnici – hosťami boli Katarína Kucbelová,

Pravidelný edukačný program pre deti z materských škôl

Silvester Lavrík a Anton Heretik. Počas letných prázdnin detskí knihovníci pripravili tradičné a obľúbené prázdninové utorky pre deti plné čítania, workshopov a hier. Od začiatku marca ponúkame našim detským, ako i dospelým čitateľom videorecenzie a teraz pribúdajú aj rozhovory na rôzne témy. Výpožičky elektronických kníh stúpili päťnásobne.

Na vašej stránke uvádzate, že je možné objednať si knihy e-mailom. Odkedy táto služba funguje a ako sa ujala? Využívajú ju čitatelia?

Možnosť objednať si knihy e-mailom sme zaviedli v máji 2020. Keďže v tom čase čitatelia nemali prístup do oddelení knižnice, bola to jediná možnosť, ako si knihy požičať. Oficiálne sme túto možnosť nezrušili a čitatelia ju využívajú doteraz. Sú dni, keď nepríde ani jedna objednávka a sú dni, keď je ich naozaj veľa. Snažíme sa objednávky čo najrýchlejšie vybaviť, aby sa čitatelia dostali ku knihám čo najskôr. Najmä starší čitatelia využívali možnosť telefonicky objednať knihy a možnosť porozprávať sa, lebo sa cítili osamelí. Niektorí prišli vrátiť knihy a iba povedali knihovníckam, aby im rýchlo vybrali niečo podobné. Keďže knihovníčky svojich pravidelných čitateľov dobre poznajú, nebolo to žiadny problém. :-)

Spisovateľka Veronika Šikulová so sestrou historičkou Agátou Petrovičovou pri rozhovore v Literatúre v Radnici.

Vaša knižnica je veľmi aktívna. Ako sa vám darí udržať si čitateľov v online prostredí?

Internet je výborná pomôcka, ale nie je to plnohodnotná náhrada knižnice. Dlhodobo fungovať cez online priestor momentálne nie je možné. Naša knižnica je miestom, kde sa stretávajú ľudia, v detskom oddelení sa hrali deti, v čítárni sme mali pravidelne návštevníkov využívajúcich pripojenie na internet alebo čitateľov pracujúcich na našich počítačoch. Školáci u nás s knihou v ruke prečkali čas, kým si ich vyzdvihli rodičia či kým im išiel spoj do susednej obce. Na podujatia k nám chodili celé triedy z okolitých škôl a škôlok. Všetky služby, ktoré sa aspoň trochu dajú uskutočniť, ponechávame, avšak stále neposkytujeme ten štandard, na ktorý boli čitatelia zvyknutí. Ťažko preniesť niečo takto živé do online priestoru. So-

ciálne siete využívame, aby sme nestratili spojenie s aspoň určitou skupinou čitateľov a vedeli im okrem čítania alebo rozhovorov poskytnúť aj rýchle informácie o zmenách v našej knižnici. Ak sú čitatelia informovaní, vedú rýchlejšie reagovať a prísť. Keď sme v máji znova otvárali knižnicu, čitatelia hovorili, že o otvorení sa dozvedeli práve z našich sociálnych sietí, a túto možnosť ocenili. Cieľom aktivít na našich sociálnych sieťach bolo nestratiť kontakt a tešiť sa, že sa nám to podarilo.

Ak by ste si mohli pre knižnicu čokoľvek želať, čo by to bolo?

S kolegami si prajeme, aby hlavne ostala živá. Dúfame, že po úspešných rekonštrukciách a modernizácii budov iných kultúrnych zariadení v BSK dôjde aj na modernizáciu priestorov našej knižnice. Naši starší čitatelia by si priali napríklad výťah. Máme síce k dispozícii schodiskovú plošinu, ale návštevníci ju neradi využívajú a na výťah sa opakovane pýtajú. Ostatné zariadenia vydavateľia, spisovatelia a prekladatelia, ktorí sa starajú, aby bolo na svete dosť príbehov, aby sme ich aj my mohli vďaka podpore rôznych grantov, predovšetkým Fondu na podporu umenia, podávať ďalej.

Na čo sa môžeme tešiť do konca roka?

V decembri otvoríme ďalšiu výstavu projektu Nedajme zahnúť dedičstvu predkov, ktorého hlavným cieľom je vytvorenie digitálnej databázy objektov drobnej (sákrálnej i svetskej) ľudovej architektúry Bratislavského samosprávneho kraja. Tentoraz doplníme fotografie zo Stupavy, Suchohradu a z Viničného. Pokračujeme v čítaní a v rozhovoroch v online priestore. Naši čitatelia a priaznivci si môžu na YouTube kanáli Knižni Baba pozrieť virtuálnu podobu rozprávania s Agátou Petrakovičovou, ktorá sa dlhodobo zaoberá propagovaním dejín, umenia a života nášho regiónu. Je autorkou historických a národopisných kníh aj o významných, ale často zabudnutých osobnostiach ako Heřman Landsfeld alebo Samuel Zoch. Program pôvodne pripravený do cyklu Literatúra v Radnici sme nakoniec nahrali za celý jeden deň. Video malo vyše 400 vzhliadnutí. V priebehu novembra pribudne video o hoaxoch, ako vznikajú a prečo im ľudia veria, s odporúčaním zaujímavého čítania o tejto problematike. Na december sme pripravili nový formát nazvaný Adventný veniec. V rámci neho každý týždeň zapálením sviečky zverejníme na YouTube rozprávanie a vinš významnej osobnosti – príde Fedor Malík, Ľubomír Feldek, Rudo Sikora a posledného hosťa na Vianoce zatiaľ neprezradíme, to bude vianočné prekvapenie. Na Silvestra máme v pláne silvestrovský vinš obľúbeného spisovateľa Ľuba Dobrovodu. (red)

V hlavnom meste rýchlejšie Cestujte po Bratislave aj prímestskými autobusmi

Väčšina ľudí na cestovanie po Bratislave využíva iba linky MHD. Na prepravu po hlavnom meste pritom môžu použiť aj autobusy prímestských liniek Slovak Lines, v ktorých platia všetky integrované cestovné lístky ako vo vozidlách MHD.

Cestovanie verejnou dopravou v Bratislave ponúka oveľa viac možností na pohodlnejší a rýchlejší presun, než si mnohí cestujúci uvedomujú. Vďaka Integrovanému dopravnému systému v Bratislavskom kraji môžu ľudia na prepravu po hlavnom meste využívať okrem liniek MHD aj linky regionálnych autobusov Slovak Lines.

Vďaka tomu, že nestoja na všetkých zastávkach, sú neraz rýchlejšie. Rovnako ako autobusy MHD a trolejbusy využívajú BUS pruhy. Ďalšou ich výhodou, ktorú si mnohí cestujúci všimli, je, že často sú oveľa prázdnnejšie než spoje MHD.

Na cestovanie v prímestských autobusoch môžu cestujúci využiť ktorékoľvek cestovné lístky, ktoré sú platné vo vozidlách MHD (okrem SMS lístka):

- papierový cestovný lístok z automatu
- elektronický cestovný lístok
- cestovný lístok z mobilnej aplikácie IDS BK
- predplatný cestovný lístok (s platnosťou pre zóny 100 + 101)
- cestovný lístok si môžu kúpiť aj priamo u vodiča

Jediným rozdielom oproti cestovaniu v MHD je nástup do vozidla, ktorý je prednými dverami. U vodiča sa následne označujú aj cestovné lístky a preukazujú platnosť predplatného cestovného lístka.

Vďaka Integrovanému dopravnému systému v Bratislavskom kraji môžu cestujúci v rámci časovej a zónovej platnosti zakúpeného lístka ľubovoľne kombinovať spoje bez ohľadu na dopravcu. Vo vozidlách všetkých dopravcov, ktorí sú zapojení do IDS BK, totiž platia integrované cestovné lístky. Označené sú logom IDS BK. (red)

Ulica Mlynské nivy je opäť otvorená

Prestavba časti ulice Mlynské nivy sa začala v máji 2018, k jej uzavretiu pre dopravu došlo v polovici februára 2019. Pôvodný projekt počítal s otvorením dopravy pre MHD ešte v roku 2019. Hlavné mesto SR Bratislava sa však rozhodlo projekt vylepšiť o viacero koncepčných riešení. Realizácia týchto vylepšení v následnej kombinácii s dosahmi koronakrízy znamenali presun otvorenia ulice na november 2020.

Širšie chodníky, viac zelene, vyhradené BUS pruhy, cyklotrasy, kvalitnejšie betónové povrchy vozovky i kompletne nové inžinierske siete. To sú vylepšenia, ktoré po rozsiahlej rekonštrukcii prináša ulica Mlynské nivy. Pre individuálnu a verejnú dopravu je otvorená od pondelka 16. novembra.

Okrem novej autobusovej stanice prinesie projekt obchody, kancelárie, tržnicu, parkovacie miesta a zelenú strechu. Integrovaná autobusová stanica, kam bude smerovať viac ako 1 300 autobusových spojov, počíta s dennou návštevnosťou 20-tisíc ľudí.

Termín otvorenia Stanice Nivy je koniec leta 2021.

V priestore dnešnej ulice Mlynské nivy sa kedysi nachádzalo Malé Novozámocké rameno Dunaja (neskôr zvané aj Mlynské). Tieklo zhruba v súbehu s ulicami Vajanské-

ho nábrežie, Dostojevského rad a Továrenská a ďalej na sever. Na tomto ramene sa nachádzali mlyny, podľa ktorých bol pomenovaný ostrov, ktorý rameno vytváralo na svojom pravom brehu. Rameno bolo zasypané koncom 19. storočia.

Začiatkom 20. storočia začali popri ulici vznikať mnohé výrobné podniky a továrne, podnietené blízkosťou železnice. Na mieste dnešnej VÚB Banky a CBC stála železničná stanica Nivy. Posledné zvyšky koľají pri autobusovej stanici boli vybraté až v roku 2016.

V auguste 1983 na mieste bývalého vojenského skladiska otvorili autobusovú stanicu Mlynské Nivy. (red)

www.bratislavskykraj.sk/mlynske-nivy

Nový úsek diaľničného obchvatu Bratislavy je otvorený

Motoristi dostali do užívania 3,5-kilometrový úsek Podunajské Biskupice – Vrakuňa.

Novovybudovaný úsek sa začína v priestore mimoúrovňovej križovatky Podunajské Biskupice (Rovinka), kde križuje preložku cesty I/63. Mostom prechádza ponad železničnú trať č. 124 Bratislava – Komárno a križuje preložku Vinohradnickej ulice medzi Podunajskými Biskupicami a Miloslavovom. Končí sa v križovatke Vrakuňa (Most pri Bratislave). Stavba je súčasťou diaľničného obchvatu Bratislavy D4 a rýchlostnej cesty R7. Dokončený by mal byť budúci rok. (red)

www.bratislavskykraj.sk/obchvat-bratislavy

Na Patrónke vyrastie multifunkčný areál

Bratislavská župa sa púšťa do ambiciózneho projektu, vďaka ktorému by mohol vyrásť zmysluplný priestor pre obyvateľov kraja. Ide o ideový zámer revitalizácie a rozvoja rozsiahleho nevyužívaného pozemku aj s budovami na Patrónke s bohatou kultúrnou a historickou hodnotou. Kedysi sa na tomto mieste nachádzala Rothova továreň na patróny. Je však poznačené aj čiernou škvrnou, pretože v roku 1942 tu bolo zriadené koncentračné stredisko pre Židov, odkiaľ boli transportovaní do Osvienčimu. Z koncentračného tábora Bratislava-Patrónka bolo prevezených do nemeckých vyhladzovacích táborov v Poľsku takmer osemtisíc židovských obyvateľov.

Na základe dostupných podkladov a analýz by na mieste pôvodného výrobného areálu Patrónka mohol vzniknúť multifunkčný areál s verejnými a poloverejnými priestormi pre školstvo, kultúru, umenie, športové podujatia, ale aj pre voľnočasové aktivity a nové cyklotrasy prepájajúce bratislavskú ZOO so Železnou studienkou. Uvažuje sa aj o revitalizácii nábregia pôvodného vodného toku Vydrica s dôrazom na zachovanie existujúcej zelene.

Dôležitou súčasťou priestoru bude aj pietne miesto – pamätník, ktorý bude reflektovať na smutnú židovskú históriu.

Ráta sa aj so zachovaním historických stavieb, či už väčších, alebo aj viacerých menších objektov, ktoré tiež majú svoje hodnoty a spoločne tvoria celkový kontext prostredia. Pôvodné revitalizované objekty budú doplnené novými podľa potreby a danej funkcie. Nové bude vstupovať do jestvujúceho a jestvujúce sa prispôbiť dnešným nárokom.

Vynovený priestor bude určený pre širokú verejnosť, zároveň pre Zariadenie sociálnych služieb Rosa, ktoré sa aktuálne v areáli nachádza, ale vznikne tu aj nová škola a kultúrno-kreatívne centrum pre ľudí z blízkeho aj zo vzdialenejšieho okolia. Preto tento projekt má nielen lokálny, ale i nadmestský význam a je jedinečný, pretože na Slovensku zatiaľ taký nie je.

Bratislavský samosprávny kraj pripravuje ideový zámer v spolupráci so súkromným sektorom. Projekt bude rozdelený na niekoľko etáp a prvé výsledky, najmä pre verejnosť, by mohli byť viditeľné v roku 2022. Župným poslancom bude projekt predložený na decembrovom zastupiteľstve. (red)

Úteky za slobodou

Bratislavský samosprávny kraj si výročie nežnej revolúcie tradične pripomína podujatím s názvom Víkend zatvorených hraníc pri rieke Morave v Devínskej Novej Vsi. Podujatie sa tento rok pre pandémiu netradične konalo online. Jeho súčasťou bola aj diskusia Úteky za slobodou.

„Od nežnej revolúcie prešlo tridsaťjeden rokov, a to je už viac ako jedna generácia. Mnohí mladí ľudia si dnes neuvedomujú, čo to znamená mať otvorené hranice. Že sa môžeme slobodne rozhodnúť, v ktorej krajine budeme študovať, pracovať alebo žiť. Že môžeme ísť kedykoľvek na nákup alebo na kávu do rakúskeho Hainburgu, ktorý je od Bratislavy vzdialený len dvanásť kilometrov. Dnes to berieme ako samozrejmosť, ale vtedy to bolo pre nás nepredstaviteľné,“ spomína na obdobie minulého režimu bratislavský župan Juraj Droba.

Železná opona pred rokom 1989 mala vplyv na každodenný život obyvateľov Československa i celého východného bloku. Nebola len deliacou čiarou dvoch kultúr východu a západu, ale aj fyzickou prekážkou slobody. Totalitný režim uzavrel svojich občanov do hraníc obohaných ostnatým drôtom a významne obmedzil slobodu cestovania.

Peter Mikle, archivár a odborník na železnú oponu, pripomenul, čo hrozilo ľuďom pri úteku cez hranice:

„Kým v päťdesiatych rokoch, keď vás chytili na štátnej hranici, ste mohli dostať v rozmedzí jedného až piatich rokov ťažkého väzenia, postupne sa tento trest uvoľňoval. Od šesťdesiatych rokov sa už dostávali menšie, ročné tresty a nakoniec v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch to bolo najčastejšie iba šesť mesiacov.“

O tom, či niekto z tých, ktorí boli zodpovední za strelbu na hraniciach, bol aj odsúdený, porozprával český spisovateľ, publicista a historik Luděk Navara: „Boli potrestaní štyria vojaci, ktorí boli vojakmi základnej služby. Ale to nebola ich vojna. Oni tam nešli dobrovoľne ani s úmyslom, že budú niekomu ubližovať. Ale tí, ktorí im velili, ktorí železnú oponu vybuďovali, ktorí ju kontrolovali, a tí, ktorí dostávali hlásenia, čo sa tam deje, tí potrestaní neboli.“

Keď generál Jaruzelski v roku 1981 vyhlásil v Poľsku stanné právo, pre 22-ročného Marcina Bienadu to znamenalo koniec cestovania za prácou „gastarbeitera“ do Nemecka. Po uzatvorení hraníc rozmýšľal o úteku z Poľska. Najskôr plánoval ujsť cez Baltické more. Keď jeho otec vo februári získal prácu ako chemický inžinier v Šali na Slovensku, mohol za ním cestovať. Bez vedomia svojich rodičov naplánoval útek do Rakúska. Za pomoci jeho sestry sa mu podaril 23. augusta 1982 pri Devíne. Ten deň považuje za najdôležitejší deň svojho života. Na otázku, či bol pripravený položiť život za útek a či mu to za to stálo, odpovedal: „Jasné, ja som počítal s tým, že zahyniem. Ale bol som tiež dobre pripravený, nebol som ako taký blázon. Snažil som sa čo najlepšie pripraviť a pomôcť svojomu šťastiu. Potom som sa dozvedel, že iba päť percent cez hranicu prešlo a deväťdesiatpäť percent chytili.“

Úteky spojené s nelegálnym prekročením hraníc väčšinou predstavovali jedinou možnosť, ako sa vyhnúť prenasledovaniu alebo len jednoducho naplniť túžbu žiť v slobodnom svete. Režim sa snažil zabrániť útekom aj za cenu usmrtenia svojich občanov strelbou vojakov Pohraničnej stráže, elektrickými zátarasami, násľapnými mínami alebo špeciálne vycvičenými psami. Počas obdobia komunistického režimu bolo takto v celej československej časti železnej opony zavraždených do 500 ľudí rôznych národností. (red)

 www.bratislavskykraj.sk/uteky-za-slobodou

Jesenný výlet: Zo Zochovej chaty na Veľkú homoľu

Na tomto výlete vás čaká krásny výhľad na jesenné lesy, tajomná hviezdáreň aj unikátny huncokársky cintorín.

Trasa sa začína v oblasti Zochova chata nad Modrou, kde sa môžete dostať autom alebo linkou Slovak Lines. Na konečnej autobusu je hotel Zochova chata a zaujímavá Furmanská krčma.

Vyberte sa po modrej turistickej značke, po ľavej strane miniete pumptrack. Z asfaltovej cesty odbočíte do lesa a vystúpate až k huncokárskemu cintorínu. Je súčasťou náučného chodníka o huncokároch, ktorý je tiež dobrým tipom na výlet. Po asfaltovej ceste sa dostanete na koniec chatovej osady, za rampou odbočíte doľava a po žltej cykloznačke sa dostanete na Čermákovu lúku. Tu nájdete prístrešok, ohnisko, studničku a pamätník rodiny Čermákovcov.

Pokračujte po zelenej turistickej značke, ktorá vás dovedie na križovatku trás Zbojnícke, ďalej po lesnej ceste priamo a uvidíte malú budovu Vápenku. Choďte doprava do kopca, tesne pred vrcholom odbočte vpravo a príďte k rozhľadni Veľká homoľa.

Pri dobrom počasí môžete z rozhľadne vidieť nitriansky Zobor, bratislavskú televíznu vežu a dokonca aj rakúske Alpy či južnú Moravu. Nájdete tu tiež prístrešok a ohnisko. Z rozhľadne sa kúsok vráťte, ako ste prišli, a na Zochovu chatu zídete po červenej turistickej značke. Po pravej strane miniete hviezdáreň a zjazdovku. Tesne pred chatou uvidíte vodnú nádrž. Výlet sa končí na mieste, z ktorého ste vyrazili. Šťastnú cestu! *(red)*

Pumptrack na Zochovej chate

Vápenka

Astronomické observatórium v Modre

Rozhľadňa Veľká homoľa

KRÍŽOVKA

„Vzdelaná myseľ sa vyznačuje tým, že dokáže uvažovať o určitej myšlienke bez toho...“ Aristoteles

arn, lru, urdu	predložka	veľkofilm režiséra Camerona	prikrývka	Amateur Radio Club (skr.)		krutí ľudia (pren.)	znova	francúz. módny návrhár		ruská rieka	nápoj mladých	okúzlite	sumerská podstata bytia
set					poloha kočičia				pádová otázka				
zisti pravdu					orgány sluchu druh pštroša				povozy hrádza				
	3 tatárske jedlo												stupeň neogénu (geol.)
čistiaci prášok				veľkosť londýnske letisko					papagáj naš vie- rozvest				
EČV okr. Žilina			značka sušienok kanón			nevy- žiadaná pošta	ukazov. zámeno	EČV okr. L. Mikuláš druh obilniny			tohto roku (skr.) starý otec		
úradný jazyk v Pakistan					číslovka 1				raj (kníž.) mesto v Nigérii				
	čínska droga	postupne Debit Note (skr.)										naša vysoká škola	2
bezve- domie							priho- váraj sa (expr.)						
nepod- písaný list							japonský hlavolam						

Pripravil: Slovenský zväz hádkárov a krížokárov, szhk@szhk.sk

Autor: M. Kupčo

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z krížovky nám posielajte na adresu: redakcia@bratislavskykraj.sk alebo poštou na adresu redakcie uvedené v tiráži. Správne odpovede posielajte do 15. 12. 2020 spolu s vašim celým menom, poštovou adresou, prípadne telefónnym číslom. Troch úspešných riešiteľov odmeníme.

SUDOKU

2	3					8		7
7		5				9		2
8	4					5	3	
6		4				1		8
9	2		7	4	1	3		5
			5					
			9	7	8			
					2			
			4	1	3			

1			4	5				7
	8	3			6		4	
	5					8	2	
8		5			7			
4		1		3		9		8
			1			7		2
	4	9					1	
	3		2			5	7	
5				6	3			4

POSILŇUJTE SVOJU IMUNITU

Znížite tak riziko podľahnutia vírusom

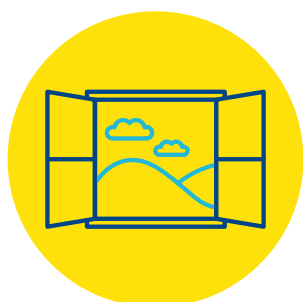
**Dopĺňajte vitamíny
C a D***

Užívajte zinok**

**Pite teplé
nesladené nápoje
niekoľkokrát denne**

**Dostatočne a často
vetrajte**

**Jedzte veľa ovocia
a zeleniny,
neprejedajte sa**

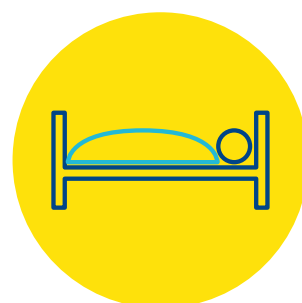
**Cvičte a pohybujte sa
na čerstvom vzduchu**

**Myslite na svoje
duševné zdravie*****

**Netlmte úzkosť
alkoholom**

**Dostatočne spíte
a neponocujete**

* Vitamín C (aspoň 500 - 1 000 mg) a D (v dennej dávke 4 000 - 6 000 IU)

** 25 mg denne

*** Buďte aktívni, učte sa nové veci, volajte a píšete si so svojimi blízkymi, robte niečo tvorivé, neváhajte požiadať o pomoc.